

ВІДГУК

офіційного опонента

заступника директора Навчально-наукового інституту управління,
економіки та бізнесу Приватного акціонерного товариства «Вищий
навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»,

доктора економічних наук, професора

Каліної Ірини Іванівни

на дисертаційну роботу

Коваленко Світлани Володимирівни на тему:

**«Механізми державного управління цифровою трансформацією
територіально-економічних систем»,**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

***Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з
науковими програмами, планами, темами***

Цифровізація впливає на усі сфери, у тому числі на інституційні зміни та процес переформатування владних повноважень публічного управління.

Задля удосконалення існуючих положень та наповнення новим сучасним змістом основ теорії публічного управління та адміністрування, важливе значення має розвиток теоретико-методичних засад механізмів державного управління цифровою трансформацією. Питанням розвитку публічного управління в Україні, механізмів державного управління, цифровій трансформації присвячені дослідження широкого кола науковців. Проте, спостерігаються прогалини вивченні проблематики цифрових перетворень саме на рівні територіальних громад.

Таким чином, дисертаційне дослідження Коваленко Світлани Володимирівни, в якому здійснено розв'язання конкретного наукового завдання з розвитку механізмів державного управління цифровою трансформацією територіально-економічних систем, є помітним здобутком з актуальної тематики.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи Національного університету «Чернігівська політехніка» за темою: «Публічне управління та децентралізація влади 2021-2025р.» (номер державної реєстрації 0120U1018152).

***Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і
рекомендацій, їх достовірність***

Вивчення змісту дисертації дозволяє дійти висновку, що наукові положення, висновки й рекомендації, викладені у науковій роботі, вирішують наукове завдання з розширення та поглиблення теоретико-методичних основ формування, функціонування та розвитку механізмів державного управління цифровою трансформацією територіально-економічних систем та надання практичних рекомендації щодо впровадження цифрових засобів органами публічної влади задля реалізації владних повноважень, ефективного розвитку територіальних громад.

Теоретико-методичні положення, практичні рекомендації і висновки, сформульовані дисертанткою, є достовірними. Представлена дисертаційна робота має структуровану будову, вміло сформульовану проблематику, доречно визначенні завдання, методи та прийоми дослідження. Чітке обґрунтування наукових результатів, конкретизовані висновки та рекомендації підтверджується використанням взаємопов'язаних загальнонаукових та спеціальних методів, які застосовувалися задля досягнення мети та завдань дисертації. При проведенні дисертаційного дослідження, ідея якого базується на прикладному аспекті вирішення наукового завдання з реалізації державних механізмів управління територіально-економічними системами за допомогою цифрових технологій для досягнення стратегічних цілей та виконання задекларованих завдань, використано методи аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування одночасно з нормативно-правовим методом у поєднанні економіко-статистичного аналізу та стратегічного планування, у тому числі, конкретизації, соціального

експерименту, дедуктивних суджень, а також графічного, схематичного, табличного способів відображення інформації.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи

Суттєвим надбанням одержаних результатів дисертаційного дослідження Коваленко С.В., яке включає наукову новизну, необхідно виділити *уперше* розроблений механізм стратегічного управління цифровою трансформацією територіально-економічних систем, в основі якого закладені принципи функціонування, цифровізації, стратегічного управління та методика оцінки рівня цифрових перетворень для здійснення моніторингу адміністративних та демографічних показників, ідентифікації рівня інституційної спроможності, аналізу поточного стану розвитку цифрової інфраструктури та інші важливі складники.

Потужним внеском можна назвати *удосконалення* по-перше організаційного механізму інформаційного забезпечення територіально-економічних систем, заснованого на використанні цифрових та комунікаційних технологій; а також Індексу цифрової трансформації територіально-економічної системи, який, на відміну від існуючих, представлений у якості інтегрованого виміру адміністративних та демографічних компонентів, рівня інституційної спроможності, доступності базових е-послуг та рівня розвитку інфраструктури територіально-економічних систем.

До числа напрацювань акторки вартих уваги можна віднести *подальший розвиток*:

1. понятійно-категоріального апарату теорії публічного управління, зокрема уточнення таких дефініцій, як: *«цифровізація публічного управління»*, яка має базуватись на синергії цифрових технологій та орієнтованості на потреби жителів територіальних громад; *«територіально-економічна система»*, що на відміну від існуючих підходів розглядається як певна форма суспільного устрою, якій притаманно відтворювальний характер, визначений рівень ефективності, збалансованість використання усіх видів

наявних ресурсів, об'єднання за територіальною ознакою всіх суб'єктів задля досягнення найкращих показників.

2. виокремлення основних еволюційних етапів цифрової трансформації в Україні, а саме інформатизації (1998-2006 рр.), електронного врядування (2007-2017 рр.) та цифровізації (2018р. - по теперішній час), а також систематизації в межах цих етапів основних контурів державної політики, які вплинули на формування адміністративних процесів в органах публічної влади, розвиток публічних послуг та надання їх в електронному виді;

3. систематизація світового досвіду розвитку електронного урядування та цифрової конкурентоспроможності країн дозволила визначити ключові кроки для імплементації найбільш результативних практик в Україні, основними з яких є розширення спектру державних послуг, які здійснюються у режимі онлайн, а також поширення інструментів цифрової партисипації;

4. обґрунтування ключових чинників впливу на рівень цифрової трансформації територіально-економічних систем, а саме: розвиненість інституційної спроможності, рівень розвитку ЦНАПів, впровадження електронного документообігу, реалізація заходів направлених на цифрову освіту, широта представлення громади в інформаційному просторі, проникнення базових електронних послуг;

5. концептуальні основи визначення пріоритетів публічної політики цифрового розвитку України в освіті, охороні здоров'я, природокористуванні та просторовому розвитку, транспорті, архівній справі, бізнесі, при наданні публічних послуг населенню, реалізації функцій держави тощо, враховуючи світові тенденції і українські реалії;

6. ідентифікація пріоритетних сфер впровадження технологій штучного інтелекту на засадах транспарентності та обліковості, ефективності та оптимізації ресурсів, інклюзивності та рівних можливостей, гнучкості та адаптивності, етичності, відповідальності, захисті приватності та безпеки даних, що сприятиме суттєвому підвищенню якості управлінських рішень, адміністративних послуг, зменшенню корупційного впливу та становлення

сервісно-орієнтованої державної політики.

Практичне значення результатів дослідження

Найважливіші провідні наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня практичних рекомендацій і науково-методичних підходів. головні висновки та пропозиції, отримані в результаті дослідження, можуть бути використані в управлінській діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Пропозиції та рекомендації, напрацьовані авторкою дисертаційного дослідження впроваджуються у роботу Чернігівською обласною радою; Чернігівською районною державною адміністрацією; Комунальним закладом «Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій» (Сіверським центром післядипломної освіти); Регіональним представництвом Національної ради з питань телебачення і радіомовлення.

Науково-методичні розробки використані у навчальному процесі кафедрою менеджменту та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка» при проведенні практичних занять з дисципліни «Інформаційна політика та електронне врядування».

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

У процесі дисертаційного дослідження авторкою опубліковано 21 наукова праця, зокрема 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 розділ у монографії, 1 стаття у міжнародному виданні, 14 публікацій апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій складає 5,98 д.а., з яких авторці належить 4,61 д.а.

У вищезазначених наукових публікаціях авторкою дотримано вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, щодо кількості публікацій, відповідності опублікованих результатів тематиці дисертації, та апробації основних положень.

Дотримання принципів академічної доброчесності

У результаті аналізу поданих матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності. Достатнім є ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дискусійні положення та зауваження по дисертаційній роботі

Відзначаючи позитивні сторони дисертаційної роботи, суттєві авторські напрацювання Коваленко С. В., водночас слід висловити дискусійні положення, зауваження та пропозиції.

1. У першому розділі, зокрема п.1.1. «Територіально-економічна система у сучасній парадигмі публічного управління України» надмірний масив теоретичного матеріалу стосовно процесу державотворення та управлінських механізмів.

2. У п.2.1. «Світові тенденції цифрової трансформації публічного управління» під час дослідження зарубіжного досвіду впровадження електронного врядування, застосування цифрових технологій та виокремлення елементів цифрової партисипації, яка базується на участі громадян за їх ініціативою у виробленні державної політики, розвитку публічного управління, їх моніторингу та оцінювання, що передбачає двосторонню взаємодію суб'єктів прийняття управлінських рішень із застосуванням відповідних цифрових технологій, доречно було б розвинути у наступних розділах, запропонувавши дієві інструменти залучення громадян у процес прийняття рішень на рівні територіально-економічних систем нашої держави.

3. У п.2.2. «Аналіз результативності й ефективності цифрової трансформації регіонів України» динаміку зайнятості населення у сфері ІКТ у віці 15-70 років, яку подано у Табл. 2.12., для закріплення відмінної

характеристики наукової роботи, доцільно було б візуалізувати у вигляді рисунку, так само як інші таблиці цього пункту.

4. У п.3.2. «Пріоритети публічної політики цифрового розвитку України» поряд із такими напрямками цифровізації у сферах природокористування, сплати податків та зборів, освіти, медицини, соціального захисту, транспорту та інфраструктури, потрібно було приділити окрему увагу цифровим засобам, які мінімізують прояви типових корупційних ризиків у діяльності органів публічного управління, формують культуру доброчесності та сприяють налагодженню ефективної антикорупційної діяльності.

5. Цікавою науковою розвідкою могла б стати ідентифікація та визначення популярності е-послуг у розрізі регіонів на основі відомостей у Додатку Г у Табл. Г.1. «Перелік сучасних державних е-послуг доступних в Україні (для громадян)» і Табл. Г.2. «Перелік сучасних державних е-послуг доступних в Україні (для бізнесу), а також даних наведених у Табл.2.10. «Динаміка Індексу цифрової трансформації регіонів України в розрізі субіндексу (проникнення базових е-послуг) 2022-2023 рр.».

Проте висловлені зауваження та озвучені пропозиції носять рекомендаційний характер, не зменшують загальної високої оцінки теоретичної та практичної цінності напрацьованих положень дисертації, в межах визначеної мети та наукової новизни у відповідності до окреслених завдань наукової праці.

Загальна оцінка роботи та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційне робота Коваленко Світлани Володимирівни «Механізми державного управління цифровою трансформацією територіально-економічних систем» є завершеним, структурованим та обґрунтованим науковим дослідженням з актуальної тематики, містить положення наукової новизни та має теоретичні напрацювання і практичну складову.

Дисертація оформлена відповідно до вимог наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі

змінами) та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами й доповненнями від 19 травня 2023 р. № 502) та відповідає спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, за формою та змістом відповідає вимогам викладеним у «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502).

Авторка дисертації «Механізми державного управління цифровою трансформацією територіально-економічних систем» Коваленко Світлана Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Офіційний опонент

заступник директора

Навчально-наукового інституту

управління, економіки та бізнесу

Приватного акціонерного товариства

«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна

Академія управління персоналом»,

доктор економічних наук, професор

Ірина КАЛІНА